

§ 338

Sosiaalilautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle ikäihmisten palveluasuntoja koskevasta valtuutettu Maija Anttilan ym. valtuustoaloitteesta

HEL 2012-008638 T 00 00 03

Päätös

Sosiaalilautakunta päätti antaa aloitteesta kaupunginhallitukselle seuraavan sisältöisen lausunnon.

Helsingissä on kehitetty monipuolisen vanhustenkeskuksen konseptia yhdessä terveystoimen kanssa vuodesta 2008 alkaen Riistavuoren vanhustenkeskuksessa, ja verkostomainen toimintamalli on laajentumassa koko kaupungin kattavaksi. Tällä hetkellä myös Kontulan ja Töölön vanhustenkeskukset toimivat samoin periaattein. Palvelujen tuottamismallissa tavoitellaan alueellista tasapainoa ja otetaan huomioon alueiden erilaiset vanhusväestön rakenteet ja tarpeet. Monipuolinen vanhustenkeskus on kaupungin selkeästi johtama tietyn alueen vanhusväestölle palveluja ja toimintamahdollisuuksia tuottava verkostokokonaisuus, jossa oman palvelutuotannon lisäksi voidaan hyödyntää alueen kolmannen sektorin toimijoita ja yrityksiä. Vanhusten palvelut tuottavat monipuolisia, ennaltaehkäiseviä ja kuntoutumista edistäviä palveluja, hoitoa ja hoivaa. Nämä palvelut kattavat sosiaali- ja lähityön, palvelukeskustoiminnan, ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan, kaikki yhdessä alueellisessa kokonaisuudessa ja verkostomaisina toisiaan tukevinä toimintoina. Alueilla voi olla erilaista asumista kuten palveluasumista ja senioriasumista, jotka voivat tukeutua vanhustenkeskuksen palveluvalikoimaan ja yhteistyöverkostoon.

Palveluasuminen on tarkoitettu paljon apua tarvitseville vanhuksille, jotka puutteellisen toimintakyvyn vuoksi tarvitsevat jatkuvaa apua ja tukea omatoimisen asumisen mahdollistamiseksi. Vanhusten palveluasumisessa tavoitteena on toimintakyvyltään heikentyneiden ja jatkuvasti apua ja tukea tarvitsevien vanhusten itsenäisen asumisen ja oman elämäntyylin sekä itsemääräämisoikeuden säilyttäminen mahdollisimman kauan. Palveluasuminen on asumismuoto, jossa palvelujen tuottaja tarjoaa asiakkaille palvelukokonaisuuden, johon kuuluu vakituisen oman asunnon lisäksi jokapäiväiseen selviytymiseen liittyviä palveluja.

Senioriasunnoilla tarkoitetaan ikääntyville kohdennettuja vuokra- tai omistusasuntoja, joissa asukkaille on asetettu yhtiöjärjestyksessä ja/tai tontinvuokrasopimuksessa ikärajavaatimus (usein yli 55–65 vuotta). Asuntojen tulee olla turvallisia, toimivia, esteettömiä ja muunneltavia

sekä sijoittua yhdyskuntarakenteessa keskeisille paikoille palvelujen äärelle. Senioriasunnot voivat sijaita samassa talossa tai hajautetummin tavallisten talojen ensimmäisissä kerroksissa tai hissikerrostaloissa. Hoivan ja hoidolliset palvelut senioriasumiseen tarjoaa yksityinen tai kunnallinen kotihoito.

Helsingissä oli vuoden 2011 lopussa sosiaali- ja terveysministeriön (STM:n) ikäihmisten hoivan laatusuosituksen mukaisesti lukuihin verrattuna riittävästi vanhuksille tarkoitettua palveluasumista. Palveluasumisen peittävyys Helsingissä oli 5,9 % yli 75-vuotiaiden väestöön suhteutettuna ja laitoshoidon peittävyys oli 3,9 %. Asiakaspaikkoja palveluasumisessa oli 2679, joista oman tuotannon paikkoja 1482 ja ostopalvelupaikkoja 1197.

Nykyisen palveluverkon muuntaminen muistisairaille tarkoitetuksi ryhmäkotiasumiseksi ja laitoshoidon rakenteen muuntaminen palveluasumiseksi ovat ensisijaisia lähitulevaisuuden haasteita vanhusväestön palveluasumisen järjestämisessä. Kaupungin tuottama ikääntyneille suunnattu asuminen (ns. senioriasuminen) kuuluu asuntotuotannon piiriin. Sosiaaliviraston vanhusten palvelujen strateginen painopiste ikääntyneiden hoivan ja palveluasumisen järjestämisessä on ympärivuorokautisessa asumisessa, johon olennaisesti liittyy muistisairaille suunnattu hoiva ja hoito.

Kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksen julkaisemassa Laadukkaan asumisen Helsinki, Maankäytön ja asumisen ohjelmassa on linjattu koko kaupungin asuntotuotannon kehittämistavoitteet ja siinä on arvioitu myös senioriasumisen tuotantotavoitteita. (Julkaisu löytyy kaupungin sivuilta www.hel.fi > Talous- ja suunnittelukeskus > Julkaisut). Sosiaalilautakunnan näkemyksen mukaan ohjelmaan sisältyvä senioriasuminen ja tuotantotavoitteet on merkittävä tulevaisuuden linjaus väestön ikääntyessä. Pidemmällä aikavälillä koko uudistuotanto on tarpeen rakentaa elämänsäkaaren mukaan muuntuvaan asumiseen, jolle asetetaan laadunormit ja luokittelu. Tässä kehityksessä senioriasuminen on tärkeä välivaihe. Järjestöjen ja yksityisten rooli palvelujen järjestäjinä ja uusien palvelumallien kehittäjinä on merkittävä ja ne tarjoavat lisää vaihtoehtoja. Senioriasuntojen tarjonnan on hyvä suuntautua Helsingissä niille alueille, joilla vanhusväestö tulevaisuudessa kasvaa voimakkaimmin tai joilla alueen olemassa oleva rakennuskanta ei tue vanhusväestön kotona asumista. Uudenlaisten palvelukokonaisuuksien muodostumiseksi sosiaalilautakunta pitää tärkeänä kytkeä senioriasuminen monipuolisten vanhustenkeskusten kehittämiseen ja alueelliseen yhteyteen. Tavoitteena on varmistaa, että yksityisen senioriasumisen valinneet ikäihmiset voivat mahdollisimman pitkään asua valitsemassaan asumismuodossa. Rakennuttajilta edellytetään, että senioriasunnot ovat rakenteiltaan ja järjestelyiltään sellaisia, että niistä

16.10.2012

on mahdollisimman vähän tarvetta siirtyä kaupungin järjestämään ympärivuorokautiseen hoitoon.

Kaupunki ei varsinaisesti itse rakenna palveluasuntoja senioreille vaan tuotanto on markkinavetoista. Viime vuosina senioriasuntojen tuotanto ja tonttien kysyntä on ollut hyvin vilkasta. Tällä hetkellä Helsingissä on vapailla markkinoilla tarjolla eri toimijoiden senioriasumista yli 2500 asunnon verran.

Sosiaaliviraston vanhusten palvelujen vastuualue toimii aktiivisesti, jotta koko kaupungin asuntopolitiikassa otettaisiin huomioon ja kokeiltaisiin erilaisia asumisratkaisuja. Tällaisia ovat esimerkiksi yhteisöllinen asuminen ja erilaiset rahoitusvaihtoehdot, kuten asumisoikeusasunnot ikääntyneille. Myös kotihoidon palvelusetelit voivat olla yksi ratkaisu tukea ikääntyneiden asumista vähän tai ei ollenkaan tukea tarjoavissa senioriasunnoissa tai yksityisissä palvelutaloissa.

Aloitteessa esitetään myös, että kaupunki käynnistäisi projektin, jossa etsitään kaupungilta vapautuvia tyhjiä kiinteistöjä ja muutetaan niitä hyvin toimiviksi palveluasunnoiksi. Samalla tutkittaisiin uudenlaisia ja toimivia palvelukonsepteja palveluasumisen kehittämiseksi. Tavoitteena olisi, että palveluasunto voisi olla myös asukkaan viimeinen koti. Tämä ehdotus on kokonaisuuden hahmottamisen kannalta kannatettava ja voi tuottaa uusia malleja palvelujen tuottamiseen.

Käsittely

Merkittiin, että esittelijä poisti lausuntoehdotuksen kuudennen kappaleen ensimmäisen virkkeen, joka kuului: "Helsingissä ei STM:n suosituksen mukaan ole toistaiseksi tarvetta palveluasumisen lisäkapasiteetille". Poiston jälkeen kappale alkaa sanoilla "Nykyisen palveluverkon muuntaminen".

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Timo Vierelä, suunnittelija, puhelin: 310 42858
timo.vierela(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Maija Anttilan aloite

Otteet

Ote

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Sosiaalilautakunta päättäneen antaa aloitteesta kaupunginhallitukselle seuraavan sisältöisen lausunnon.

Helsingissä on kehitetty monipuolisen vanhustenkeskuksen konseptia yhdessä terveystoimen kanssa vuodesta 2008 alkaen Riistavuoren vanhustenkeskuksessa, ja verkostomainen toimintamalli on laajentumassa koko kaupungin kattavaksi. Tällä hetkellä myös Kontulan ja Töölön vanhustenkeskukset toimivat samoin periaattein. Palvelujen tuottamismallissa tavoitellaan alueellista tasapainoa ja otetaan huomioon alueiden erilaiset vanhusväestön rakenteet ja tarpeet. Monipuolinen vanhustenkeskus on kaupungin selkeästi johtama tietyn alueen vanhusväestölle palveluja ja toimintamahdollisuuksia tuottava verkostokokonaisuus, jossa oman palvelutuotannon lisäksi voidaan hyödyntää alueen kolmannen sektorin toimijoita ja yrityksiä. Vanhusten palvelut tuottavat monipuolisia, ennaltaehkäiseviä ja kuntoutumista edistäviä palveluja, hoitoa ja hoivaa. Nämä palvelut kattavat sosiaali- ja lähityön, palvelukeskustoiminnan, ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan, kaikki yhdessä alueellisessa kokonaisuudessa ja verkostomaisina toisiaan tukevinä toimintoina. Alueilla voi olla erilaista asumista kuten palveluasumista ja senioriasumista, jotka voivat tukeutua vanhustenkeskuksen palveluvalikoimaan ja yhteistyöverkostoon.

Palveluasuminen on tarkoitettu paljon apua tarvitseville vanhuksille, jotka puutteellisen toimintakyvyn vuoksi tarvitsevat jatkuvaa apua ja tukea omatoimisen asumisen mahdollistamiseksi. Vanhusten palveluasumisessa tavoitteena on toimintakyvyltään heikentyneiden ja jatkuvasti apua ja tukea tarvitsevien vanhusten itsenäisen asumisen ja oman elämäntyylin sekä itsemääräämisoikeuden säilyttäminen mahdollisimman kauan. Palveluasuminen on asumismuoto, jossa palvelujen tuottaja tarjoaa asiakkaille palvelukokonaisuuden, johon kuuluu vakituisen oman asunnon lisäksi jokapäiväiseen selviytymiseen liittyviä palveluja.

Senioriasunnoilla tarkoitetaan ikääntyville kohdennettuja vuokra- tai omistusasuntoja, joissa asukkaille on asetettu yhtiöjärjestyksessä ja/tai tontinvuokrasopimuksessa ikärajavaatimus (usein yli 55–65 vuotta). Asuntojen tulee olla turvallisia, toimivia, esteettömiä ja muunneltavia sekä sijoittua yhdyskuntarakenteessa keskeisille paikoille palvelujen äärelle. Senioriasunnot voivat sijaita samassa talossa tai hajautetummin tavallisten talojen ensimmäisissä kerroksissa tai hissikerrostaloissa. Hoivan ja hoidolliset palvelut senioriasumiseen tarjoaa yksityinen tai kunnallinen kotihoito.

Helsingissä oli vuoden 2011 lopussa sosiaali- ja terveysministeriön (STM:n) ikäihmisten hoivan laatusuosituksen mukaisesti lukuihin verrattuna riittävästi vanhuksille tarkoitettua palveluasumista. Palveluasumisen peittävyys Helsingissä oli 5,9 % yli 75-vuotiaiden väestöön suhteutettuna ja laitoshoidon peittävyys oli 3,9 %. Asiakaspaiikkoja palveluasumisessa oli 2679, joista oman tuotannon paikkoja 1482 ja ostopalvelupaikkoja 1197.

Helsingissä ei STM:n suosituksen mukaan ole toistaiseksi tarvetta palveluasumisen lisäkapasiteetille. Nykyisen palveluverkon muuntaminen muistisairaille tarkoitetuksi ryhmäkotiasumiseksi ja laitoshoidon rakenteen muuntaminen palveluasumiseksi ovat ensisijaisia lähitulevaisuuden haasteita vanhusväestön palveluasumisen järjestämisessä. Kaupungin tuottama ikääntyneille suunnattu asuminen (ns. senioriasuminen) kuuluu asuntotuotannon piiriin. Sosiaaliviraston vanhusten palvelujen strateginen painopiste ikääntyneiden hoivan ja palveluasumisen järjestämisessä on ympärivuorokautisessa asumisessa, johon olennaisesti liittyy muistisairaille suunnattu hoiva ja hoito.

Kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksen julkaisemassa Laadukkaan asumisen Helsinki, Maankäytön ja asumisen ohjelmassa on linjattu koko kaupungin asuntotuotannon kehittämistavoitteet ja siinä on arvioitu myös senioriasumisen tuotantotavoitteita. (Julkaisu löytyy kaupungin sivuilta www.hel.fi > Talous- ja suunnittelukeskus > Julkaisut). Sosiaalilautakunnan näkemyksen mukaan ohjelmaan sisältyvä senioriasuminen ja tuotantotavoitteet on merkittävä tulevaisuuden linjaus väestön ikääntyessä. Pidemmällä aikavälillä koko uudistuotanto on tarpeen rakentaa elämänkaaren mukaan muuntuvaan asumiseen, jolle asetetaan laatumormit ja luokittelu. Tässä kehityksessä senioriasuminen on tärkeä välivaihe. Järjestöjen ja yksityisten rooli palvelujen järjestäjinä ja uusien palvelumallien kehittäjinä on merkittävä ja ne tarjoavat lisää vaihtoehtoja. Senioriasuntojen tarjonnan on hyvä suuntautua Helsingissä niille alueille, joilla vanhusväestö tulevaisuudessa kasvaa voimakkaimmin tai joilla alueen olemassa oleva rakennuskanta ei tue vanhusväestön kotona asumista. Uudenlaisten palvelukokonaisuuksien muodostumiseksi sosiaalilautakunta pitää tärkeänä kytkeä senioriasuminen monipuolisten vanhustenkeskusten kehittämiseen ja alueelliseen yhteyteen. Tavoitteena on varmistaa, että yksityisen senioriasumisen valinneet ikäihmiset voivat mahdollisimman pitkään asua valitsemassaan asumismuodossa. Rakennuttajilta edellytetään, että senioriasunnot ovat rakenteiltaan ja järjestelyiltään sellaisia, että niistä on mahdollisimman vähän tarvetta siirtyä kaupungin järjestämään ympärivuorokautiseen hoitoon.

Kaupunki ei varsinaisesti itse rakenna palveluasuntoja senioreille vaan tuotanto on markkinavetoista. Viime vuosina senioriasuntojen tuotanto ja tonttien kysyntä on ollut hyvin vilkasta. Tällä hetkellä Helsingissä on vapailla markkinoilla tarjolla eri toimijoiden senioriasumista yli 2500 asunnon verran.

Sosiaaliviraston vanhusten palvelujen vastuualue toimii aktiivisesti, jotta koko kaupungin asuntopolitiikassa otettaisiin huomioon ja kokeiltaisiin erilaisia asumisratkaisuja. Tällaisia ovat esimerkiksi yhteisöllinen asuminen ja erilaiset rahoitusvaihtoehdot, kuten asumisoikeusasunnot ikääntyneille. Myös kotihoidon palvelusetelit voivat olla yksi ratkaisu tukea ikääntyneiden asumista vähän tai ei ollenkaan tukea tarjoavissa senioriasunnoissa tai yksityisissä palvelutaloissa.

Aloitteessa esitetään myös, että kaupunki käynnistäisi projektin, jossa etsitään kaupungilta vapautuvia tyhjiä kiinteistöjä ja muutetaan niitä hyvin toimiviksi palveluasunnoiksi. Samalla tutkittaisiin uudenlaisia ja toimivia palvelukonsepteja palveluasumisen kehittämiseksi. Tavoitteena olisi, että palveluasunto voisi olla myös asukkaan viimeinen koti. Tämä ehdotus on kokonaisuuden hahmottamisen kannalta kannatettava ja voi tuottaa uusia malleja palvelujen tuottamiseen.

Esittelijä

Hallintokeskus on lausuntopyynnöllään 14.6.2012 pyytänyt sosiaalilautakunnan lausuntoa kaupunginvaltuustolle 30.9.2012 mennessä valtuutettu Maija Anttilan ym. aloitteesta, joka koskee palveluasuntojen järjestämistä ja kaupungin tyhjen tilojen käyttämistä ikäihmisten palveluasumisen tarpeisiin. Aloitteessa ehdotetaan myös projektia, jossa etsitään näitä tyhjiä tiloja ja muutetaan niitä palveluasunnoiksi.

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Timo Vierelä, suunnittelija, puhelin: 310 42858
timo.vierela(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Maija Anttilan aloite

Otteet

Ote
Kaupunginhallitus